

Byung-Chul Han ja no ho veu tot fatal

Després d'una dècada pessimista, l'intel·lectual estrella treu un bon llibre sobre l'esperança.

[Joan Burdeus.](#)

[Núvol, el digital de cultura \(10/01/2025\)](#)

L'arribada del nou any es pot rebre com una càrrega o com un alleugeriment. El pensament religiós comença amb l'observació dels cicles naturals: la roda de reencarnacions del karma surt de veure que les coses que s'enterren tornen a brotar; en la mitologia grega, Elpis, la deessa de l'esperança, és filla de Nix, la deessa de la nit. Però en la cultura antiga de la ciclicitat hi ha també la pesadesa d'una condemna o, si més no, d'una certa resignació. Potser Camus va demanar-nos que imaginéssim a Sísif feliç, però no era la idea original. En canvi, el cristianisme és una bona nova perquè no es fixa en les plantes ni les estacions, sinó en el naixement d'un nadó. En l'arribada al món d'una criatura, s'ajunten dues persones que s'estimen i la suma de les parts és més que les parts per separat. La possibilitat d'una novetat radical ens infon amb una lleugeresa que s'escapa del pes del cicle i canvia molt si esperem l'any com una volta més o com un començar de bell nou.

Byung-Chul Han ha tret un llibre a favor de l'esperança que es promociona com una novetat radical perquè figura que és el primer text optimista de l'autor apocalíptic per excel·lència. És una bona notícia tenir Han en català, perquè, a part de ser un autor molt popular i regalable, la seva insistència en l'etimologia i en l'aforisme ple de cursives introdueix molt de llenguatge filosòfic d'aquell que acostuma a estar segrestat per l'omnipresència del castellà en la filosofia contemporània, com si no tingués exactament el mateix sentit traduir assaig que traduir literatura. Bé per l'editorial Herder i bona traducció de David Torres Sanz. I, malgrat l'òbvia circularitat industrial de la producció de Han, que fabrica llibres molt semblants entre ells i d'una petita diferència

i molta repetició en fa un negoci editorial, el màrqueting de [L'esperit de l'esperança](#) (Herder) no és cap enganyifa: aquest Han il·lusionat trenca amb el to desagradós sostingut al llarg d'una dècada i fa de bon llegir.

Continuant amb la cosa cristiana que associem al concepte, el tractament de l'esperança recorda una tradició molt particular de la conversió espiritual que defensa que, quan caiem del cavall, per fora tot continua igual, però el canvi de disposició interior ha capgirat el món. Han incrusta l'esperança en el dualisme entre positivitat i negativitat que l'ha convertit en un intel·lectual global que surt a totes les llistes. Per Han, el mal dels nostres temps és la positivitat, és a dir, la reproducció cancerosa del que és igual a si mateix: l'excés de transparència en la comunicació a les xarxes socials, la productivitat banal del capitalisme, la masturbació amb la pornografia, etcètera, són coses dolentes perquè llimen les arestes del món i impedeixen que interactuem amb els altres de manera genuïna. L'heroi de Han és la dialèctica negativa: deixar espai per als secrets i les narracions que prenen partit, celebrar el temps de festa que interromp el treball, estimar l'abisme de l'altre que demana un risc romàntic, etcètera. Des d'aquí, l'optimisme és positivitat plana tan nociva com l'invers del pessimisme, dos conceptes que fan el paper de dolent del nou llibre, mentre que el binomi esperança-desesperança encaixa perfectament amb la família de la negativitat redemptora. Per Han, el pensament esperançat no surt del desig de millora del jo sinó de la confiança en un nosaltres, i quan sentim esperança no donem per descomptat un futur bo i semblant al que tenim, sinó radicalment altre i incert. Han presenta l'esperança amb una tensió interna molt ben equilibrada pròpia de la bona autoajuda filosòfica.

Com sol passar amb els llibres dels filòsofs pop, potser el més interessant del llibre de Han és què diu dels nostres temps el seu bon nas editorial. Des del mite de la caverna que la filosofia sempre funciona amb la sospita i la possibilitat escandalosa d'escapar de Matrix, la idea elemental que les coses no són el que semblen. I avui sembla que vivim en un moment d'apocalipsi difús, de crisis sistèmiques que en el seu no acabar mai de petar ens atrapen en un bucle de supervivència pragmàtica i angoixosa. El punt polític és que el clima de por ens fa fàcils de manipular pel sistema, mentre que tornar a pensar en mons radicalment diferents i millors que el nostre ens permetria tornar a actuar col·lectivament.

La gràcia del moviment de Han és que és simple i performatiu: assenyalava l'angoixa del present i diu que és real i fonamentada, però que el malson conté la llavor del seu contrari si canviem la manera de mirar. "La negativitat de la desesperació és constitutiva de l'esperança [...] Desesperació i esperança són com vall i muntanya. La negativitat de la desesperació és inherent a l'esperança". Amb un bon recorregut filosòfic, el messianisme revolucionari de Benjamin i Adorno es mobilitza contra l'existencialisme individualista i reaccionari del primer Heidegger, i surts de L'esperit de l'esperança amb eines per mirar el present de forma diferent sense que hagi de canviar res en els fets del món encara. No hi ha cap garantia i la diferència entre autoajuda barata i canvi radical depèn d'un salt al buit personal i misteriós. A mi me'l fa fer un vers de Paul Celan que obre el llibre: "Mentre encara quedi llum / a l'estrella / res no estarà perdut. / Res."